HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-194

1 ARALIK

DÜNYA AIDS GÜNÜ

HIV (Human Immundeficiency Virus), insan bağışıklık yetersizliği virüsü anlamına gelir. Tedavi edilmezse edinilmiş immün yetmezlik sendromuna (AIDS) neden olabilen virüstür. HIV, vücudun bağışıklık sistemine, özellikle bağışıklık sisteminin enfeksiyonlara karşı koymasına yardımcı olan CD4 hücresi adı verilen beyaz kürelere saldırmaktadır. Tedavi edilmediğinde, HIV, vücudun bağışıklık hücre sayısını azaltmakta ve böylece kişinin diğer enfeksiyonlara veya enfeksiyonla ilişkili kanserlere yakalama ihtimali artmaktadır.[1]

AIDS, kan ve vücut sıvıları ile bulaşabilen, güvenli olmayan cinsel temas, ortak paylaşılan enjektörler, damar içi madde kullanımı, kan transfüzyonu gibi yollarla veya gebelik/doğum sırasında anneden bebeğe geçebilen önemli ve geçişi önlenebilir bir bulaşıcı hastalıktır. Bulaşma yolları nedeni ile tüm yaş gruplarında görülebilmektedir.[2]

2016 yılında dünyada yaklaşık 36,7 milyon insan HIV ile yaşamaktadır. Bunların 2,1 milyonunu 15 yaşın altındaki çocuklar oluştururken yaklaşık 18,8 milyonu ise kadınlardır. Her gün yaklaşık 5.000 kişiye HIV bulaşmakta ve tedavi hizmetlerine yetersiz erişim nedeniyle yaklaşık 2.800 kişi AIDS'ten ölmektedir.[3]

Hastalığın tam anlamıyla tedavisi bulunmamakla birlikte uygulanan ilaç tedavileri ile ölümler azalmakta ve kişiler yaşantılarına devam edebilmektedir. Uygulanan ilaç tedavisi ile bulaşıcılık azalmaktadır. Gebelik sırasında uygulanan tedavi sayesinde anneden hastalık bulaşması engellenmektedir.[2]

HIV enfeksiyonuna karşı daha savunmasız kişiler anahtar topluluklar olarak adlandırılmaktadır. Bu gruplar; seks işçileri, transseksüeller, mahkumlar, uyuşturucu madde kullananlar ve gençlerden oluşmaktadır. HIV'e karşı etkili yanıtlar, bu grupların kendilerine özgü bilgi ve hizmetler içeren HIV önleme programlarının hedefi olmalıdır.[4]

Birleşmiş Milletler raporuna göre, Sahra altı Afrika verilerine göre, 2016 yılındaki yeni HIV enfeksiyonlarının %80' ini anahtar topluluklar ve onların partnerleri oluşturmaktadır. Sahra altı Afrika'da bile, 2016'da yeni HIV enfeksiyonlarının %25' i bu anahtar topluluklarda görülmüştür.[5]

Birleşmiş Milletler AIDS Programı (UNAIDS) 2021 yılına kadar AIDS 90-90-90 adı altında bir strateji belirlemiştir. Bu stratejideki hedefler[6];

- ✓ Tüm HIV vakalarının %90'ının saptanması
- ✓ HIV tanısı alanların %90'ının sürdürülebilir şekilde antiretroviral tedavi almaları
- ✓ Tüm tedavi alanların %90'ında virüsün baskılanması

---

[1] [Internet] https://www.cdc.gov/hiv/basics/whatishiv.html Erişim Tarihi: 20.11.2017
[2] [Internet] https://www.saglik.gov.tr/TR,479/1-aralik-dunya-aids-gunu.html Erişim:17.11.2017
[3] [Internet] https://data.unicef.org/topic/hivaids/global-regional-trends/ Erişim Tarihi: 20.11.2017
[4] [Internet] https://www.avert.org/professionals/hiv-social-issues/key-affected-populations Erişim:20.11.2017
[5] [Internet] http://www.unaids.org/en/topic/key-populations Erişim:17.11.2017
[6] [Internet] https://www.cdc.gov/features/worldaidsday/index.html Erişim Tarihi: 20.11.2017

Bu dokuman, Dr. Zehra GÖKKAYA KILIÇ ve Dr. Tuğba Meliha Fatma ERCAN, tarafından, Prof. Dr. Levent AKIN danışmanlığında 27/11/2017 tarihinde hazırlanmıştır. Bu bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:
Ercan TMF, Gökkaya Kılıç Z, Akın L. 1 Aralık Dünya AIDS Günü –Hütf Halk Sağlığı Ad Toplum İçin Bilgilendirme Serisi- [Internet] http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/. Erişim:01/12/2017.

Dünya AIDS Günü 1988 yılından itibaren her yıl 1 Aralık'ta dünya genelindeki insanlarda HIV ile mücadelede birleşmek ve HIV ile yaşayan insanlara desteklerini göstermek için bir fırsattır. HIV enfeksiyonunda; HIV pozitif kişilerle aynı ortamda bulunma, aynı iş yerinde, aynı okulda olmakla, çatal kaşığın ortak kullanılmasıyla, dokunma, tokalaşmayla, telefon, kitap, defter gibi araçların ortak olmasıyla, duş-banyo alanlarının, havuzların, tuvaletlerin ortak kullanımıyla, böcek, sinek vb. hayvanların sokmasıyla bulaşma söz konusu olmaz.[7]

AIDS, önlenebilir bir hastalıktır, korunma önlemleri tedaviden çok daha etkili ve ucuzdur. En sık görülen bulaşma yolunun cinsel temas olması nedeni ile korunma büyük önem taşımaktadır. Güvenli cinsel temas (örnek: riskli cinsel temasta doğru kondom kullanımı), bulaşmasına karşı en güvenli korunma yollarının başında gelmektedir. Diğer bir bulaşma yolu olan kan ve kan ürünleri ile bulaşabilmektedir. Ülkemizde 1987 yılından beri de kan ve kan ürünlerinde HIV virüsü için tarama testi yapılmaktadır. Ayrıca organ ve doku nakilleri öncesinde gerekli testler yapılarak HIV geçiş riskini en aza düşürmek hedeflenmiştir. Bunun yanı sıra dövme ve piercing gibi uygulamaların temiz ve steril koşullarda yaptırılması, delici, kesici özellikli takıların ortak kullanılmaması, steril enjektörlerin tek kullanımlık olup her hasta için ayrı enjektör kullanılmasıyla da HIV bulaşma riski azaltılabilir.[8]

Dünya AIDS Günü'nün 2017 yılı teması "Sağlığım, Haklarım (My Health, My Right)" olarak belirlenmiştir. Tema ile, insanlara kendi sağlık hakkını sağlamaya yönelik görüşlerini ve endişelerini paylaşmalarını ve sağlık eşitsizliklerinin ortadan kaldırılmasının önemini vurgulayan bir hareket yaratmalarını teşvik etmektedir.[9]

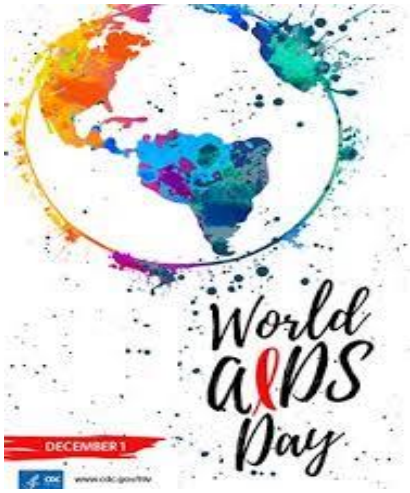

[7] http://www.saglik.gov.tr/TR,12231/12231.html Erişim Tarihi: 21.11.2017.
[8] http://www.saglik.gov.tr/TR,1722/basin-aciklamasi.html Erişim Tarihi: 21.11.2017.
[9] [Internet] http://www.unaids.org/en/resources/presscentre/pressreleaseandstatementarchive/2017/november/20171106_myhealth-myright Erişim Tarihi: 20.11.2017

Bu dokuman, Dr. Zehra GÖKKAYA KILIÇ ve Dr. Tuğba Meliha Fatma ERCAN, tarafından, Prof. Dr. Levent AKIN danışmanlığında 27/11/2017 tarihinde hazırlanmıştır. Bu bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:
Ercan TMF, Gökkaya Kılıç Z, Akın L. 1 Aralık Dünya AIDS Günü –Hütf Halk Sağlığı Ad Toplum İçin Bilgilendirme Serisi- [Internet] http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/. Erişim:01/12/2017.